

Themablad Natuurinclusieve nieuwbouw

Onderwerp	Natuurinclusieve nieuwbouw
Datum	11 april 2018
Versie	versie 1.1
Auteurs	Wanda van Enst
Auteursrechten	Copyright 2018 door Vereniging De BredeStroomversnelling Niets uit dit document mag oneigenlijk gebruikt of zonder toestemming gedeeld worden.
Aantal pagina's	6 pagina's inclusief deze

Context – Waarom natuurinclusief nieuwbouwen?

Bij het renoveren van woningen is er strikte regelgeving hoe om te gaan met beschermde vogel- en vleermuissoorten vóór, tijdens en na de renovatie. Bij nieuwbouw echter, wordt er alleen rekening gehouden met aanwezige soorten voor aanvang van de bouw en is er vaak geen verplichting om nestgelegenheden in de nieuwe gebouwen op te nemen. Dat is jammer, want juist door deze maatregelen standaard toe te passen zorgen we ervoor dat onze steden geschikt blijven als leefgebied voor een aantal gebouw-bewonende vogel- en vleermuissoorten. Ook binnen de bebouwde kom geldt het ecologische principe dat soorten volgend zijn aan het landschap. Dat wil zeggen dat de wijze waarop het landschap ingericht of veranderd wordt bepaald welke soorten er kunnen voorkomen of verdwijnen.

Voor gierzwaluwen, huismussen en vleermuizen zijn diverse standaardoplossingen die in de praktijk hun werking hebben bewezen. Het integreren van nestgelegenheden voor deze soorten is bij nieuwbouw makkelijker dan bij bestaande bouw en biedt voordelen voor ontwikkelaars, (toekomstige) bewoners en de natuur.

Voor de bewoner

Omringd zijn met natuur heeft een direct verband met geluk. Een versteende omgeving met weinig natuur doet dit geluksgevoel weinig goeds. Dit betekent veel groen en veel leven in de wijk. Het plaatsen van voldoende nestgelegenheden voor vogels en vleermuizen draagt hieraan bij en zorgt bij de bewoner voor een positievere ervaring van de woning en directe omgeving.

Voor de natuur

De favoriete plekken voor vogels en vleermuizen zijn gaten en kieren in woningen. Door strengere eisen aan de energieprestatie van woningen verdwijnen deze, waardoor vogels en vleermuizen zich minder makkelijk kunnen huisvesten in stedelijk gebied. Door geprefabriceerde nestgelegenheden op te nemen in gebouwen en het groen erom heen kan dit worden voorkomen en wordt er vaak zelfs meer ruimte gecreëerd voor de soorten.

Voor de ontwikkelaar

Op dit moment is er geen verplichting om nestvoorzieningen op en om een nieuwbouwwoning aan te brengen (bij NOM-renovatie projecten is dit [wél](#) het geval). De ontwikkelaar kan zich door natuurinclusief te bouwen onderscheiden van de concurrentie. Groen is goed voor de marketing en zo kan natuurinclusief bouwen worden gebruikt als Unique Selling Point. Natuurinclusieve nieuwbouw wordt daarnaast bij steeds meer gemeenten standaard beleid. Door hier bij alle nieuwbouwwoningen rekening mee te houden worden verrassingen bij vergunningverlening voorkomen. Tot slot geldt dat bij een ruime voorraad aan potentiële verblijfplaatsen voor de

beschermde soorten er bij nieuwe ontwikkelingen in het plangebied (of directe omgeving) minder druk op deze soorten is.

Wat kun je doen?

Voor zowel vogels als vleermuizen zijn diverse standaardoplossingen beschikbaar die in de praktijk hun werking hebben bewezen. De maten zijn afgestemd op de wensen van de soorten en op de maatvoering in de Nederlandse bouw. Deze kunnen standaard worden opgenomen in het ontwerp. Ontwikkelaars hoeven het wiel dus niet zelf opnieuw uit te vinden. In de onderstaande tips wordt per soort uiteengezet hoe invulling gegeven kan worden aan 'Natuurinclusieve Nieuwbouw', waarbij voorbeelden worden genoemd die zijn goedgekeurd door de betreffende soortenvereniging.

Tips voor gierzwaluwen

<i>Materiaal</i>	<i>Duurzaam materiaal, vochtregulerend, ademend en met een levensduur van minimaal 40 jaar. Bijvoorbeeld plantenvezel- of houtbeton en voor buitentoepassing Western Red-Cedar. Maak gebruik van rvs-schroeven en nieten voor de verbindingen.</i>
<i>Plaatsing</i>	<ul style="list-style-type: none"> o Beschut tegen oververhitting (tussen 09.00 – 19.00 uur niet in de volle zon). o Bij voorkeur dicht bij dakranden of dakgoten. o De invliegopening niet op de door regen belaste zijde, tenzij onder een overstek. o Zo hoog mogelijk in de gevel. o Niet boven draaibare ramen. o Bij voorkeur geïntegreerd.
<i>Afmetingen</i>	<i>Bij voorkeur minimale inwendige afmetingen van: 50*15*15 (b*h*d (cm))</i>
<i>Aantal (hoogbouweenheid)</i>	<ul style="list-style-type: none"> o 1 opening per meter op de noord- en/of oostzijde. o Het is aan te raden om minimaal 10 nestplaatsen te creëren, bij voorkeur op vergelijkbare plaatsen. o In een blinde gevel kunnen vele openingen gerealiseerd worden en kunnen eventueel patronen gevormd worden. o Nestplaatsen verdelen over het project. Gierzwaluwen leven namelijk niet direct in groepen maar vormen wel een kolonie.
<i>Aantal (laagbouweenheid)</i>	<i>Drie aan de voorgevel zo hoog mogelijk.</i>
<i>Voorbeeldkasten</i>	<p><i>Het meest optimaal zijn geïntegreerde nestkasten die per project verschillend kunnen zijn. Als we over moeten stappen naar inbouwsysteemkasten gaat de voorkeur uit naar</i></p> <p><i>http://www.vivarapro.com/IB-GZ-03-Inbouwsteen-Gierzwaluw</i></p> <p><i>http://www.vivarapro.com/IB-GZ-04-Inbouwsteen-Gierzwaluw</i></p> <p><i>De Gedragscode Natuurinclusief Renoveren kent een aantal Factsheets met een beschrijving van concrete oplossingen.</i></p>

Tips voor huismussen

Materiaal	Zowel bij opbouw als inbouw van nestgelegenheden en groepsslaapplaatsen: vezel- of houtbeton vanwege duurzaamheid, grip en isolatie. Maak gebruik van rvs-schroeven en nieten voor de verbindingen.
Plaatsing	<p>Zowel voor nestgelegenheden als groepsslaapplaatsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Bij voorkeur, en waar mogelijk in alle vier windrichtingen zodat huismussen zelf de meest geschikte windrichting kunnen kiezen. o Plaatsing onder de dakgoot of onder een overstek tegen in regenen. o Plaatsing minimaal 3 meter van de grond af <p>Specifiek voor nestgelegenheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Onderlinge afstand bij nieuw te vormen populaties 1m tot 2m <p>Specifiek voor groepsslaapplaatsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Onderlinge afstand tussen de slapende mussen 10cm minimaal. Bij voorkeur dus geen tussenschotten, en indien er gebruik gemaakt wordt van prefab groepsslaapplaatsen ze in clusters plaatsen
Afmetingen	Bij voorkeur minimale inwendige afmetingen van: 30*15*16 (b*h*d (cm))
Aantal	<ul style="list-style-type: none"> o Per grondgebonden woningen minimaal 3 nestplaatsen o Het is aan te raden in totaal minimaal 30 nestplaatsen te realiseren, bij voorkeur gericht op groen in de aangrenzende omgeving. Een groep van 20 broedparen plus omringende ongepaarde adults is in staat zichzelf in stand te houden. Het surplus is bedoeld als overnachtingsplaatsen, ziekenboegen, schuilplaatsen en uitwijkmogelijkheid bij verstoring van een actief nest. o de Huismus heeft een voorkeur voor hoogten tussen 3 en 7 meter vanaf maaiveld. Bij hoogbouw in de directe omgeving zijn huismussen meer geneigd ook hoger naar nestplaatsen te zoeken en die te gebruiken. In dat geval kan er hoger dan 7m gekozen worden.
Voorbeeldkasten	<p>Het meest optimaal zijn geïntegreerde nestkasten die per project verschillend kunnen zijn.</p> <p>Als we over moeten stappen naar inbouwsysteemkasten gaat de voorkeur uit naar: http://www.vivarapro.com/IB-GZ-03-Inbouwsteen-Gierzwaluw</p> <p>In het geval van opbouw gaat de voorkeur uit naar: http://www.schwegler-natur.de/portfolio_1408366639/mauerseglernest-nr-18/ of de http://www.vivarapro.com/NK-GZ-05-Nestkast-Gierzwaluw (NB. In het geval van deze laatste dient de kast zo gekanteld te worden dat de invliegopening aan de voorkant komt (ipv aan de onderkant)</p> <p>Voor verdere informatie verwijzen wij naar http://www.huismusnestkast.nl</p> <p>De Gedragscode Natuurinclusief Renoveren kent een aantal Factsheets met een beschrijving van concrete oplossingen.</p>

Tips voor vleermuizen

Vleermuis	
Materiaal	Onbehandeld (ruw) hout, houtbeton of ander goed ademend en absorberend, ruw materiaal.
Plaatsing	Diverse windrichtingen voor diverse functies. Grote verblijfplaatsen op zuid en west.

Afmetingen	Afhankelijk van plaats, noord en oost meerdere kleine verblijfplaatsen van bijv. b x h x d (cm): 30 x 18 x 2. Op zuid en west zo groot mogelijk, bijv. 100 of 200 x 60 x 2.
Aantal (hoogbouweenheid)	2 op iedere windrichting, op zuid en /of west liefst grotere voorzieningen t.b.v. kraamkolonie-functie.
Aantal (laagbouweenheid)	Twee per kopgevel.
Voorbeeldkasten	<p>De website http://www.vleermuiskasten.nl is een initiatief van het NLBIF en 9 gemeenten. Op de site staan verschillende typen vleermuiskasten beschreven, inclusief de karakteristieken en toepasbaarheid van de kast. Ook zijn hier voorbeelden te vinden van kasten die in de praktijk zijn toegepast.</p> <p>De Gedragscode Natuurinclusief Renoveren kent een aantal Factsheets met een beschrijving van concrete oplossingen.</p>

Tips voor de nabije omgeving

Voor de gierzwaluw:

- o Geen beplanting boven de 1,5 meter aan de voorzijde.
- o Dichte groene struiken (hagen of haagplantsoen), kruiden/bloemen vegetatie in de buurt. Focus op inheemse plantensoorten.
- o Waterpartij met aan de rand bramen of dichte begroeiing als drinkplaats.
- o Wintergroene boom op 1-5 meter van de woning (als rustplaats of als aan- en uitvliegplaats naar de nestplaats) met een hoogte van 3 meter.
- o Informatievoorziening in samenwerking met lokale IVN, KNNV of andere natuurvereniging.
- o Strook bloemrijk gras die maar eens per jaar gemaaid wordt en grenst aan een dichte groene begroeiing.
- o Inlandse struiken en bomen als verblijfplaats voor insecten.

Voor de huismus:

- o Struikgewas, hoger dan 2m en in volumes van minimaal 2m² binnen een straal van 50m van aangebrachte nestgelegenheid bevordert de aantrekkingskracht van een woonwijk.
- o Breng, in verband met gevoel van veiligheid, de volumes struikgewas aan op platte daken in de directe omgeving.
- o Door een extra laag steenstrips op de buitenmuren aan te brengen, creëer je ruimte voor begroeiing van klimop of een zgn. 'Greenwall'. Hiermee worden habitat kansen gecreëerd tbv onder andere nestgelegenheden, groepsslaapplaatsen, schuilplaatsen en foerageergebieden.
- o Laat stroken in grasvelden ongemaaid zodat zichtlijnen ontstaan en foerageren op insecten en zaden mogelijk wordt.

- Een diepere dakgoot (de afvoer enkele centimeters boven de bodem van de goot is geplaatst en er zodoende een ondiep laagje water blijft staan). Hiermee wordt een semi-permanente drink- en badderplaats voor huismussen gecreëerd.

Praktijkvoorbeelden

Foto: Jochem Kuhnen

Foto: Lammert van der Veen